

NOVÉ JEVY V OPERAČNÍM A BOJOVÉM POUŽITÍ VOJSKA PVO

Tento článek by měl být příspěvkem k diskusi, jak co neefektivněji naplnit požadavky vojenské doktríny členských států Varšavské smlouvy v podmínkách ČSA. Obsahuje některé názory autora na nové jevy v operačním a bojovém použití vojska PVO a náměty k jejich řešení.

Vojenskostrategická koncepce NATO a její strategicko-operační principy se nezměnily. Výstavba a příprava ozbrojených sil NATO vychází z požadavku strategie „pružné reakce“ platné od prosince 1967.

Hlavním strategicko-operačním principem zůstává od roku 1963 princip „přední obrany“. Jeho podstatou je přenesení těžiště bojové činnosti na území států Varšavské smlouvy.

Druhým principem je „úder proti silám v hloubce“. Tento princip předpokládá při vedení konvenční války uskutečnění úderů, především leteckých, proti druhým sledům a operačním zálohám, které by měly snížit bojeschopnost svazů a svazků druhých sledů, zabránit jejich účinnému zasazení a vytvořit podmínky pro zničení vojsk prvního operačního sledu. Tím mají být vytvořeny podmínky k uskutečnění uvedeného pojetí „přední obrany“.

„Časově přiměřené použití jaderných zbraní“ svědčí o tom, že přes důslednější orientaci na vedení konvenčních válek se nesnižuje význam a nebezpečí použití jaderných zbraní. Uplatňování tohoto principu vede také k tomu, že se NATO v čele s USA nezrekne použití jaderných zbraní jako první.

V podmínkách výroby a zavádění do výzbroje armád NATO moderních, vysoce přesných a účinných konvenčních zbraní, umožňují uskutečnit první dva principy, vzrostla v plánech NATO úloha války vedené konvenčními zbraněmi. Operační plány ozbrojených sil NATO předpokládají zahájení války v Evropě „bez přípravy“ (do 48 hodin), „s omezeným doplněním vojsk“ (do 10 dnů) a „po období přípravy“ (s delší dobou trvání a úplným doplněním vojsk). Z hlediska těchto pojetí a vhodného spojení síly úderu s momentem překvapení je v současném období nejpravděpodobnější, že bude zahájena válka vedená konvenčními zbraněmi při omezeném doplnění vojsk v době do 10 dnů.

Při zahájení útočné operace předpokládá nepřítel v souladu s uvedenými strategicko-operačními principy, že soustředí svoji palebnou a údernou sílu proti nejdůležitějším prvkům sestavy vojsk prvního operačního sledu. Současně zamýšlí, jak by úderu na objekty v hloubce narušoval soustřeďování a přesuny vojsk druhého operačního sledu s cílem zabránit jejich organizovanému zasazení. Jedním z hlavních útočných prostředků, který nepřítel použije k získání strategické iniciativy od samého začátku agrese, je vojenské letectvo. To by mělo plnit stanovené úkoly v průběhu útočných vzdušných operací, z nichž první bude zahájena současně, nebo v malém předstihu před úderu pozemních vojsk. Cílem útočné vzdušné operace za použití konvenčních zbraní bude narušení a prolomení systémů PVO, ničení letectva na zemi a ve vzduchu, raketových prostředků, ničení míst velení a vojsk, ale i důležitých objektů na teritoriu.

V plánech vojenského letectva NATO je zakotven úkol vést 4 až 5 minut před úderem na ostatní objekty frontu a teritoria úder na prostředky PVO. Potvrzují to i zkušenosti z lokálních

konfliktů. Cílem tohoto úderu bude prolomit systém PVO a tím vytvořit podmínky k úspěšnému uskutečnění útočné vzdušné operace. Při prolamování systému PVO budou ve zvýšené míře používány vysoce přesné zbraně – letecké protizemní řízené rakety, letecké řízené pumy, protiradiolokační rakety a řízené střely s plochou dráhou letu s klasickou bojovou hlaví. Nemalou úlohu při prolamování systému PVO budou plnit i bezpilotní protiradioelektronické prostředky, průzkumný a palebný systém PLSS a vysoce účinné prostředky radioelektronického boje.

Při prolamování systému PVO v malých výškách hodlá vzdušný nepřítel v pásmu STLV vytvořit dva koridory průletu o šířce 30 až 50 km. Při působení ve velkých výškách plánuje vytvoření jednoho koridoru o šířce až 100 km a hloubce až 200 km.

Vojenská doktrína členských států Varšavské smlouvy považuje za hlavní úkol nepřipustit válku, konvenční ani jadernou. Uvádí, že státy Varšavské smlouvy nikdy, za žádné situace, nezahájí vojenskou činnost proti žádnému státu nebo společenství států. Obsahuje závazek nepoužít jako první jaderné zbraně. Stanoví rovněž, že státy Varšavské smlouvy budou mít své ozbrojené síly v takovém složení a na takové úrovni, která umožní odrazit jakýkoli útok zvenčí.

Princip obranné dostatečnosti tedy znamená, že počet a kvalita prostředků ozbrojeného zápasu se musí přísně srovnávat s úrovní válečné hrozby, charakterem a intenzitou válečných příprav nepřítele. Úroveň dostatečnosti tedy neurčujeme pouze my, ale závisí i na stavu a bojové síle pravděpodobného nepřítele.

Úkoly vojenského letectva NATO, vyplývající ze strategicko-operačních principů a zásad jeho operačního a bojového použití, jeho početní stav, dislokace letišť a stupeň připravenosti určují další zdokonalování protivzdušné obrany pozemního vojska a objektů na teritoriu. Z nových požadavků na bojovou pohotovost, na operační použití svazů a svazků pozemního vojska v obranných a protiučtových operacích vyplývají i některé tendence v rozvoji vojska PVO. Ty se projevují především v dalším zdokonalování bojové pohotovosti, v hlubším zpracování otázek součinnosti s ostatními prostředky protivzdušné obrany, v organizaci velení a v dalších oblastech.

Uskutečnění obranné operace v počátečním období války se odrazí novým způsobem ve velení vojsku PVO v jejím průběhu. Bezesporu je, že na plnění úkolů protivzdušné obrany se budou podílet zejména vojska PVO, stíhací letectvo frontu a vojsko PVOS.

Společným prostorem bojové činnosti těchto sil a prostředků bude z operačního hlediska většina teritoria ČSSR. Proto je potřebné vzájemně prohloubit **řešení všech součinnostních otázek**. Při plánování bojového použití těchto sil a prostředků je potřebné vycházet z toho, že protiletadlové raketové vojsko PVOS není předurčeno k vysoce manévrové činnosti. Vojsko PVO je zase organickou součástí svazů a svazků pozemního vojska a operační sestavu frontu, zejména rozmístěním vševojskových divizí, je v podstatě dána i jeho sestava. Rozhodnutí velitele frontu by mělo vycházet především z vývoje pozemní situace, a proto mohou vzniknout prostory slabě bráněné protiletadlovými raketovými a dělostřeleckými prostředky. Úlohou stíhacího letectva frontu a PVOS bude, mimo jiné, bránit tyto prostory a přehrazovat možné náletové směry vzdušného nepřítele, slabě bráněné vojskem PVO a PLRV PVOS. V praxi se to musí projevit např. rozdělením odpovědnosti mezi stíhací letectvo frontu a PVOS v prostorech, které nejsou ostatními prostředky PVO bráněny, ale zejména důsledným zplánováním úsilí stíhacího letectva frontu do prostorů, navržených náčelníkem vojska PVO frontu. Ten jediný má dostatek informací o celkovém uskupení a síle celého systému PVO v pásmu frontu i na jednotlivých náletových směrech a je tedy oprávněn, ale i povinen velitel frontu tyto prostory oznámit a jejich přikrytí stíhacím letectvem frontu vyžádat.

Dalším z jevů, který se objevil již před přijetím doktríny, ale svou závažností nedovoluje se o něm zmínit, je **protivzdušná operace** na západním válcíšti. Protivzdušnou operaci plánuje a řídí velitel válcíště s cílem zmařit útočnou operaci nepřítele a zabránit mu ve vedení zničujících úderů na vojska a důležité objekty na teritoriu válcíště.

Protivzdušná operace, jako samostatná operace na válcíšti, časově spadající do prvních dnů strategické obranné operace nevznikla náhodně. Vynutil si ji rozvoj prostředků vzduš-

ného napadení a nárůst jejich bojových možností na takovou úroveň, že bez podstatného oslabení uskupení vzdušného nepřítele je splnění cílů operace pozemními vojsky nemyslitelné. Tato operace nespočívá pouze v odrážení hromadných úderů nepřátelského letectva. Její úkoly jsou plněny ničením letounů na letištích a bitevních vrtulníků na přistávacích plochách, ničením (zaminováním) vzletových a přistávacích drah, skladů leteckých pohonných hmot a dalších objektů, ničením nebo radioelektronickým umlčováním stanovišť řízení a navedení letectva, rušením spojovacích sítí, blokováním letišť.

Na plnění těchto úkolů se vyčleňuje nemalá část úsilí raketového vojska a dělostřelectva, stíhacího bombardovacího a bitevního letectva frontu, podílí se na nich průzkumné skupiny speciálního určení, síly a prostředky REB. Na ničení letounů ve vzduchu v průběhu útočné vzdušné operace nepřátelského letectva má účast vojsko PVO, stíhací letectvo frontu a vojsko PVOS.

Boj se vzdušným nepřítelem se tedy stává výrazně vševojskovou záležitostí a ne pouze záležitostí vojska PVO. To je sice hlavním, ale zdaleka ne jediným prostředkem v rukách vševojskových velitelů, kteří musí všechny tyto prostředky pro boj se vzdušným nepřítelem dovedně využívat.

Soudobý boj je charakterizován značným použitím radioelektronických prostředků na obou stranách. Použití protiradioelektronických zbraní, pozemních prostředků REB, letounových a pozemních rušičů, zavádění do výzbroje nových prostředků vzdušného napadení, konstruovaných technologií Stealth a v případě přechodu na použití jaderných zbraní – elektromagnetický impuls a ionizovaná oblaka v ovzduší vytvoří složitou radioelektronickou situaci. Ta může vést k podstatnému snížení bojových možností protiletadlových raketových kompletů, zejména při vedení boje s nízko letícími cíli. Prudce pak vzroste úloha protiletadlových prostředků, umožňujících přímou střelbu s využitím optických zaměřovačů, prostředků, které jsou naváděny využitím infračerveného záření nebo záření ve viditelné části spektra.

Z tohoto hlediska je nutné se zamýšlet i nad vývojem nových prostředků, které by vhodně spojovaly možnosti protiletadlové raketové a dělostřelecké techniky, prostředků aktivní a pasivní radiolokace, spojovaly schopnost vést účinný boj se vzdušným nepřítelem s možností ničení i pozemních cílů. Další cesty existují ve zkvalitnění organizační struktury a systému velení prostředků PVO, zejména u stupně vševojskové divize a pluku.

Nárůst bojových možností nepřátelského vojskového letectva, zejména bitevních vrtulníků, závažnost těchto otázek znásobuje.

Projevy vojenské doktríny členských států Varšavské smlouvy v operačním a bojovém použití vojska PVO jsou mnohem širší, než bylo uvedeno. Rozvoj protivzdušné obrany, operační cvičení, cvičení PVO svazků a taktická cvičení útvarů a jednotek vojska PVO s bojovou střelbou přináší s sebou stále nové otázky, na něž je nutné hledat odpovědi jak v teoretické, tak v praktické činnosti štábů a vojsk. Význam spolehlivé a efektivní protivzdušné obrany v soudobém boji neustále roste. Některé možnosti jejího dalšího zdokonalování ukázal i tento článek.

